

Naše nočné služby na štátnej hranici

Nočných služieb sme si na pohraničnej rote užili až-až. Lebo v noci a to mi môžete potvrdiť hádam každý, je človeku najlepšie v posteli. Opak by mohol tvrdiť len ten, kto ich nikdy neslúžil, či nepracoval v noci. My sme tieto služby brali ako nutné zlo, alebo ak chcete, ako mnísi svoju „rehoľu“. Hlavne, boli sme vtedy všetci mladí a zdraví. Občas sme síce reptali, ale keď sme prišli ráno zo služby boli sme zase radi, že máme už celý deň voľno. Keďže sme boli pohraničníci bolo nám nad slnce jasné, že uchrániť štátnu hranicu v noci, sa bez nočných služieb ani nedá. Navyše nám nebolo treba vysvetľovať, že chrániť ju treba. Mne je to jasné aj dnes i keď uhol pohľadu na svet máme po roku 1989 už všetci úplne iný... Zrkadlo nášho života sa však od tých čias naozaj veľmi pokrivilo. Dnes v ňom často nedokážete spoznať ani vlastného brata, natož nepriateľa. Lebo ľudia majú k sebe už oveľa ďalej, ako mávali kedysi pred „zamatovou revolúciou“. Peniaze sú dnes bohužiaľ „nadovšetko“. I dnes si občas kladiem otázku, či tú hranicu nebude treba strážiť znova, lebo aký je dnes „bordel“ vo svete, to vidí hádam každý aj sám...

Na šťastie týchto spomínaných nočných služieb sme mávali relatívne málo, tak sme ich celkom dobre zvládali, aj keď nám v nich často nebývalo „dva krát na závidenie“. Ako sa hovorí, slúžievali sme „sviatok piatok“. Nech už bola tá naša nočná služba akákoľvek, noc mala vždy svoju moc a celkom určite ju aj dodnes má. Pohľad na svet je v noci totiž vždy trochu iný, aj keď všetky veci ležia na svojom mieste, presne tak, ako boli cez deň. Aj keď celkom dôverne poznáte daný terén v noci je mnohé úplne inak. Keďže aj my pohraničníci sme boli predovšetkým len ľudia, tak sme sa v noci správali každý inak. Sebavedomé povahy mnohých vojakov sa v noci akosi lámali. Mnohí takýto borci si po zotmení ukladali samopaly tesne k nohe, alebo ich ani len na chvíľu nepustili z ruky. O naťahovaní záverov samopalov v službe, už ani nehovorím... Ich sebavedomie bolo to tam. No videl som aj opak. Chlapčiská ktorí sa cez deň držali tak trocha v ústraní, boli v noci naraz až obdivuhodne kľudní a celkom pokojní.

Zaujímavé bolo aj to, že v noci, ako keby ani neboli platili vojenské hodnosti. Najmä vtedy, keď sa po tme niečo podozrivého náhle zomlelo, alebo sa práve chystalo zomlieť, vtedy velil spravidla ten najodvážnejší vojak. Ostatní sa radšej držali bokom. V takej situácii nikto nekričal „ja som poddôstojník“, či „ja som veliteľ hliadky“. Nikto sa nesťažoval, či neprotestoval. Až keď sa po nejakej chvíli situácia nejako vyriešila a upokojila, vtedy už všetci presne vedeli akú majú hodnotu. Potom boli schopní ihneď zatelefonovať na rotu a podať vzorné hlásenie „operačnému dôstojníkovi“ o tom, ako vzorne sme danú akciu vykonali...

Strach sme občas mávali všetci a kto by tvrdil, že on nie, tak klame „až sa tak hory zelenajú“. Každý sa s ním musel nejako vyrovnáť. No niektorým sa to akosi nedarilo. Ja som bol psovod a tak bolo často nevyhnutné, aby som išiel v noci preverovať každý podozrivý šramot, ako prvý so svojim psom. Lebo v noci, keď je „tma ako vo vreci“, je pes najspolahlivejším partnerom pri vyhodnotení ľudskému oku neviditeľných vecí, zvierat, alebo aj ľudí. I ja som si časom naň zvykol. Najmä preto, lebo mi ani nič iného nezostávalo. Opatrne som išiel prvý, tam kde bolo treba. Spoliehajúc sa, že údajný narušiteľ ma neskolí hneď prvou ranou. Mysliac si pritom, že mu to potom nasolím dlhou dávkou zo svojho samopalu, podľa hesla: „Tak mu pán Boh pomáhaj..!“ Hneď potom som mal naplánovaný manéver, zvaliť sa na zem a odkotúľať sa stranou. Išlo by mi vtedy, okrem iného, aj o to, že keď v noci nastane strelba, môže sa ti nejaká tá guľka ujsť aj od vlastných spolubojovníkov. Lebo vypálením dávky zo samopalu zostane na chvíľu každý oslepený a potom sa strieľa už len po zábleskoch výstrelov z nepriateľských hlavni, ibaže v takej situácie je veľmi ťažké, zistiť kto je nepriateľ a kto vlastný...

Veľmi dôležité bolo tiež s kým ste v tú noc slúžili. Ak ste tam boli s kamarátom, či z nejakým iným spoľahlivým chalanom, vtedy vám bolo v službe hej. No nie vždy to tak bolo. Zostavy hliadok robil veliteľ a ten nás pravidelne obmieňal. Občas sa síce stávalo, že ste s niekým slúžil aj zopár dní za sebou, ale to len preto, že ten čo zostavoval denný plán služieb na to kašľal. Tu treba ešte povedať, že vzťahy medzi nami pohraničníkmi boli napriek tvrdému životu na rote pomerne dobré. V službe na štátnej hranici sa totiž veľmi rýchlo ukázalo, kto je kto. A tak ho potom ostatní aj brali.

Lajdáctvo v službe sa nevyplácalo. Nie len kvôli kontrole veliteľa, ale aj kvôli pohode na stanovišti. I keď boli experti, čo to občas robili, no u väčšiny mužstva s tým nepochodili. Získavalo sa tým len málo a väčšinou sa to neoplatilo. Lebo nakoniec, skôr, či neskôr, ako sa vraví: „Padla kosa na kameň!“

Čuduj sa svete, ale ani našim psom slúžiť v noci sa akosi nepáčilo i keď obyčajný smrteľník by si mohol myslieť pravý opak. Po polnoci aj im padala hlava a boli by si radšej pochrapkávali vo svojej tepléj

búde. Aj im bývala zima, tak ako aj nám. Na Šumave bolo veľmi často pľuhavé počasie a to ani im nešlo k duhu. Najhoršie im bývalo v zime, tak ako nám. I keď v zime nám veliteľ rozdeľoval služby na kratšie časové úseky, aby sme tak nepremrzli. Dážď so snehom a vetrom, prípadne mrznúca hmla, taká typická pre Šumavu, dávala zabrat' všetkým, čo boli v službe. Počasie bolo v službe na Šumave ten najdôležitejší faktor.

V budove novej roty sme už mali ústredné kúrenie a dostatok teplej vody na kúpanie, o čom sa nám v starej rote, ktorá bola v dvoch ošumelých barakoch z dreva a heraklitu, mohlo len snívať. No ako sa pamätám, nikto ani tam nereptal. Taký mladý človek toho vydrží, viac než kôň, to bola naša strategická výhoda.

Jedna z najnáročnejších nočných služieb bol tzv. „preťah“ na stanovišti „Honer“. Prečo sa to volalo preťah? Nuž preto, lebo táto služba sa prelínala cez dva operačné dni. Operačný deň trval od 19:00 hod. jedného dňa do 19:00 hod. druhého dňa. Začínalo sa tam večer o šiestej a končilo ráno o siedmej. Jediná výhoda tejto služby bola iba tá, že do a zo služby nás vozili GAZ-om, lebo to bolo ďaleko od roty.

Slúžievali sme tam traja. Dvaja strelci a jeden psovod. Táto hliadka mala na starosti úseky: P-1 až P-5. Teda celú jednu štvrtinu úseku roty z dĺžkou vyše: 2 km. Škoda hovoriť, ako nám to niekedy dávalo zabrat'. V pravo, aj v ľavo boli hlboké doliny s potokmi a za nimi kopce. Hlavne vybehnúť vľavo na strmý kopec „Ureš“ bývalo priam „o život“. Keď sme naň vybehli, išlo nás zadusiť. Zažili sme aj také dni, že sme na ten Ureš museli vybehnúť i niekoľkokrát za noc. Najhoršie bývali veterné dni, alebo keď silne mrzlo. Dilatácia ostnatých drôtov vytrhala skoby z drevených stĺpov jednu po druhej. Vtedy bolo skratov habadej.

Na každý skrat musel vždy vybehnúť psovod a jeden strelec. Keďže strelci tam bývali dvaja, tak sa striedali a mali za noc nabehané o polovicu menej kilometrov, ako ten psovod. Jeden zo strelcov zostával vždy na stanovišti. No ako sa pamätám žiaden psovod sa na túto skutočnosť nikdy nest'ážoval. Dodnes neviem prečo..? Snáď preto, že my sme boli psovodmi naozaj radi. Kto nim nebol, ťažko to pochopí... V noci bol psovod so svojim psom jednoducho nenahraditeľný. Lebo v noci by hliadka na hranici vyzerala, ako „Klub slabozrakých a nevidiacich“! Nehovorím, že pes dokázal postrehnúť úplne všetko, najmä keď mal špatný vietor, ale bez neho by sme boli neraz v nočnej službe doslova stratení...

Tiež boli noci, no najmä rána, keď sa všetka zver z okolia akoby naraz dohodla, že sa pôjde pást' na Rakúsku stranu. Ťažko povedať prečo, ale zažil som to neraz. Na Honeri odslúžiť celú noc bez jediného skratu, bolo naozaj veľké šťastie. Nervy drásajúce bývali najmä tzv. technické skraty. Keď tie začali, nemalo to konca kraja, ani žiadnu logiku. Vtedy sme lietali pokým sme vládali a keď už nie, musel prísť spojár v ktorúkoľvek hodinu, vo dne, či v noci a opraviť to. Keď to bolo v noci, bola to pre nás tak trocha satisfakcia, lebo spojári si v noci vždy pekne spinkali v teplej postieľočke a všetci mali nadváhu, čo sa o nás psovodoch teda nedalo vôbec povedať. Tu by som ešte dodal, že všetky skraty sa prísne evidovali a kontrolovali.

Keď nám ráno nočná služba končila a viditeľnosť sa pomaly zlepšila nad sto metrov, prechádzali sme na denné stanovište, čím bola spravidla drevená „pozorovateľňa“. Alebo ak chcete strážna veža, či ako sme ich my volali tzv. „špak“. Výhľad do širšej diaľky z nej bol už oveľa optimistickjší, ako v noci pohľad do tmy. Keď nastal deň, noc už stratila úplne svoju moc. Stanovište nočnej hliadky už vyzeralo celkom inak. Zmenila sa hlavne optika. A to je práve to, o tej moci temnej noci. Nastala všeobecná pohoda medzi nami, aj každému osobne v duši. Deň na svete je hold krajší, ako noc. Nám ľuďom je na svete akosi krajšie cez deň, než v noci. Služba na pohraničnej rote, sa veru nikdy nepodobala na rekreáciu. Ani cez deň.

No niekedy sme museli aj počas dňa prejsť na nočné stanovište skrytej hliadky. To preto, lebo na Šumave býva hmla občas taká hustá, že z veže vysokej len pár metrov, nedovídate ani na svojho psa, sediaceho pod vežou. Často nám pripomínala v pravom slova zmysle „plnotučné mlieko“. No keď je cez deň hmla, noc už aj tak nemá svoju moc, je to úplne iný pocit, ako v čierno-čiernej noci. I keď aj hmla je nepríjemná, noci sa to už nikdy nevyrovná. Zato pes je v tej hmle, znova nenahraditeľný. Neraz sa stávalo, že mladí vojaci zabľúdili a netrafili na rotu. Nevie, či mi to každý uverí, ale orientácia v krajine je v hustej hmle oveľa horšia, ako v noci. Lebo aj v celkom tmavej noci, je čiastočne vidieť siluetu krajiny, čo v hustej hmle teda nie. Ak však dobre poznáte krajinu, každý strom, cestičku, či kameň, celkom spoľahlivo trafíte domov. A to sme my trafili vždy a preto s láskou na tie časy dodnes tak radi spomínáme...